

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 38/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátska kancelária, Černyševského 26, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Em 4/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. januára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Em 4/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplynulo:

«Sťažovateľ je fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky.»

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava 4 sp. zn. 25 P 85/2013-185 v spojení s Rozsudkom KS Bratislava 11CoP 245/2014-204 bol o.i. upravený styk otca s maloletou dcérou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] bytom u matky, ktorej bola zverená súdom do osobnej starostlivosti.

Nakoľko matka ich dcéry [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] aktívne mári vymožitelnosť citovaného rozsudku došlo k situácii, že otec - sťažovateľ naposledy videl svoju dcéru 26.12.2015. Od tej doby napriek rozhodnutiu súdnej moci nemal s dcérou osobný kontakt a neskôr ani telefonický resp. písomný kontakt.

V marci 2016 podal na Okresný súd Bratislava 4 - Návrh na výkon rozhodnutia o úprave styku titulom rozsudku Okresného súdu Bratislava 4 sp. zn. 25 P 85/2013-185 v spojení s Rozsudkom KS Bratislava 11CoP 245/2014-204 o ktorom doposiaľ nebolo rozhodnuté. Konanie je vedené pod sp. zn. 39 Em/4/2016. Súčasne sa snažil riešiť dramatický stav podaním trestného oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu týranie blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Tr. zák. na príslušnú súčasť prokuratúry - Okresnú prokuratúru Bratislava 4.

Jeho trestné oznámenie však bolo vybavené uznesením o odmietnutí trestného oznámenia vydaným Okresným riaditeľstvom PZ Bratislava 4 ČVS: ORP-80/1-VYS-B4-2016 z 06.06.2016. Proti uzneseniu podal riadne a včas sťažnosť, ktorá však bola uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava 4 zamietnutá.

Vzhľadom na pasivitu súdu vo vykonávacom konaní podal sťažovateľ sťažnosť na prietáhy jeho predsedníčke. Tá vyhodnotila odpoveďou na jeho sťažnosť listom zo dňa 7.12.2016 pod č. Spr. 2108/2016 ako nedôvodnú.

V dôsledku odlúčenia s dcérou po dobu dlhšiu ako jeden rok došlo za aktívnej podpory matky k vážnemu narušeniu jej vzťahu k otcovi. Došlo k stavu, kedy sa s ním odmieta stykať. Pritom ich predchádzajúce kontakty boli bezproblémové a o harmonickom vzťahu otca s dcérou nasvedčuje aj SMS komunikácia.

Nakoľko súd v zmysle návrhu na výkon rozhodnutia počas 10 mesiacov vôbec nekonal, a nevykonaním potrebných opatrení na zabránenie prietáhom spôsobil prietáhy v uvedenom konaní, preto sa sťažovateľ rozhodol podať túto ústavnú sťažnosť Ústavnému súdu SR. Treba zvýrazniť, že nejde o štandardný súdny spor ale o výkon rozhodnutia na

základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktorý matka dieťaťa úspešne nerešpektovala po dobu vyše roka a v príčinnej súvislosti s týmto marením spravodlivosti dosiahla nenapraviteľné narušenie vzťahu otca s dcérou a naopak.

... Sťažovateľ dáva do pozornosti skutočnosť, že Ústavný súd SR v rámci svojho rozhodnutia vyslovil, že „aj v prípade osobných prekážok na strane sudcu môže dôjsť k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným prieťahom v konaní.“ (I. ÚS 64/00) Zároveň dáva do pozornosti aj rozhodnutie Ústavného súdu SR, v ktorom uvádza, že „ani právo na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy) nevylučuje zo strany všeobecného súdu prijatie primeraných opatrení v rámci rozvrhu práce na prejednanie veci náhradným samosudcom (resp. senátom), ak vec nemôže prejednať samosudca (resp. senát), ktorý vo veci konal, z dôvodu závažnej prekážky dlhodobého charakteru brániacej mu vo výkone sudcovskej činnosti.“ (III. ÚS 229/04).

Na ťarchu účastníka nemôže ísť zmena legislatívy vyjadrená v argumentácii Predsedníčky súdu. Zákonodarca vyjadruje záujem spoločnosti na ochrane detí a rodičovských práv výrazne krátkymi lehotami vymedzujúcimi ingerenciu štátu za účelom realizácie opatrení na ochranu maloletých detí. Ďalej treba akcentovať fakt, že sťažovateľ ako disciplinovaný občan využíval aby zákonné prostriedky na zjednanie nápravy avšak štát mu nepomohol.

Podľa názoru sťažovateľa Okresný súd Bratislava 4 svojím postupom porušil horeuvedené práva garantované Ústavou Slovenskej republiky, ako aj Dohovorom o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy, Ústavný súd SR v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

Čo sa týka posúdenia prvého kritéria, t.j. právna a faktická zložitosti veci, o ktorej súd rozhoduje, sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že súd v zmysle návrhu niekoľko mesiacov vôbec nekonal. Ak by sa súd zaoberal aj dôvodmi návrhu, mohol prijať potrebné opatrenia na zamedzenie vzniku ďalších prieťahov. Túto povinnosť však opomenul. Teda

skutočným dôvodom, že súd počas niekoľkých mesiacov nenastolil stav právnej istoty nebola právna a faktická zložitosť prípadu, ale jeho pasivita, nakoľko vzťahy medzi rodičmi boli tak narušené a vyhrotené, že dohoda nebola možná.

Rovnako ani pri posudzovaní druhého kritéria, t.j. správanie účastníka súdneho konania, nemôže Okresný súd Bratislava 4 argumentovať tým, že prietahy boli spôsobené sťažovateľom ako oprávneným, nakoľko sťažovateľ neporušil žiadnu povinnosť.

Pri hodnotení posledného kritéria, ktorým je postup samotného súdu, sťažovateľ dáva do pozornosti skutočnosť, že Okresný súd Bratislava 4 niekoľko mesiacov vôbec nekonal v zmysle návrhu a bol pasívny. Sťažovateľ nemá vedomosť, že by si autoritatívne predvolal matku dieťaťa a snažil sa ju motivovať na umožnenie styku otca s dcérou a upozorniť ju na nezákonnosť jej postupu. Takýmto postupom oddiaľoval účel výkonu rozhodnutia a dosiahnutie právnej istoty účastníkov konania.

Pri pasivite účastníka konania možno o zbytočných prietahoch v súdnom konaní hovoriť napríklad vtedy, keď súd nevyužil tie procesné alebo iné prostriedky, cieľom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale aj rýchlej ochrany práv účastníkov súdneho konania, prípadne ak k ich použitiu siahol až vtedy, keď ich skutočný účinok bol vylúčený, prípadne značne zminimalizovaný. Kritérium správania sa účastníkov konania preto nemožno pri preskúmvaní zbytočných prietahov na súde ani preceňovať, ani podceňovať najmä ak je spôsobené účelovo jednou procesnou stranou, v snahe neprimerane poškodiť druhú procesnú stranu, či v snahe oddialiť spravodlivosť. Spravodlivosť súdneho konania sa vo všeobecnosti spája s tým, že pomalé súdne konanie spravodlivosť ohrozuje (pomalá spravodlivosť je odmietnutá spravodlivosť). Navyše predlžovanie súdneho konania jednej strane súdneho sporu veľa ráz vyhovuje, v dôsledku čoho súd prestáva byť nestranný. Je úlohou všetkých subjektov občianskeho súdneho konania, jeho účastníkov, ale aj osôb zúčastnených na konaní (znalci, tlmočníci, prekladatelia), a samozrejme súdu, aby si svoje povinnosti plnili riadne a včas

Vzhľadom na to, že sťažovateľovi vznikla v dôsledku prietahov v uvedenom konaní postupom Okresného súdu Bratislava 3 ujma vo výške 10.000 €, sťažovateľ žiada zo strany Okresného súdu Bratislava 4 - finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- €. Treba zvýrazniť následky pasivity súdu - vážne a nenapraviteľné narušenie vzťahov medzi otcom a dcérou a naopak. Ide o stav, ktorý podmieňuje dramatické prežívanie a znášanie jeho právnej

neistoty titulom uvedeného konania. Ide o jediného potomka sťažovateľa, ktorý sa o ňu staral od malička a vytvoril si s ňou pekný citový vzťah. Matka od roku 2008 bráni dcérke, aby sa mohla s otcom pravidelne stretávať. Dňa 10.04.2014 sa obrátil na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, so žiadosťou o pomoc. Telefonicky mu bolo oznámené, že Detské centrum Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, ktoré dcérka navštevuje, nespadá pod ministerstvo zdravotníctva a z toho dôvodu nemôžu v danej veci konať. Bolo mu povedané, že to čo popisujem je jednoznačne týranie dieťaťa a mám sa obrátiť na políciu. Pre ilustráciu zúfalstva otca prikladám na jeho žiadosť listinné dôkazy preukazujúce jeho aktivity preukazujúce stav veci.»

2.1 Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava 4 v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Em/4/2016 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava 4 v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Em/4/2016 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie vsunie 10.000,- € (slovom desaťtisíc EUR), ktoré mu je Okresný súd Bratislava 4 povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava 4 je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 670,51 € /za dva úkony právnej pomoci vrátane DPH/ do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jindřicha Stoszka, Advokátska kancelária, Černyševského 26, Bratislava.“

II.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

4. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05).

5. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Em 4/2016.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

7. Vychádzajúc zo sťažnosti, z jej príloh, ako aj zo zistení okresného súdu ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie sa začalo dorúčením návrhu „*na výkon rozhodnutia o úprave styku s maloletým dieťaťom*“ 18. marca 2016 a uznesením okresného súdu č. k. 39 Em 4/2016-113 zo 17. mája 2017 bolo skončené (uznesenie nadobudlo právoplatnosť v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 18 CoE 248/2017-132 25. októbra 2017).

Napadnuté konanie pred okresným súdom trvalo 1 rok a 2 mesiace, počas ktorých okresný súd vykonal minimálne desať relevantných procesných úkonov a 17. mája 2017 vydal vo veci konečné rozhodnutie, avšak je pravdou, ako to uvádza sťažovateľ vo svojej sťažnosti, že okresný súd vo veci „*niekoľko mesiacov vôbec nekonal*“.

8. Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

9. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využil možnosť postupu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a 10. novembra 2016 podal sťažnosť na priet'ahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu. Do uvedeného dátumu nepreukázal, že by si práva, ktorých porušenie namieta pred ústavným súdom, chránil iným spôsobom.

Ústavný súd konštatuje, že využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa citovaného zákonného ustanovenia zákona o súdoch, sa v okolnostiach posudzovanej veci prejavilo ako účinný prostriedok nápravy, ktorý mal sťažovateľ k dispozícii a úspešne ho aj využil ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Po prešetrení vybavenia sťažnosti predsedníčkou okresného súdu zo 7. decembra 2016, ktorá neuznala dôvodnosť sťažnosti, okresný súd už plynulo vykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu veci. Ku krátkodobým prieťahom už nedošlo („niekoľko mesačným nekonaniam“) a okresný súd napokon 17. mája 2017 aj vo veci rozhodol.

Postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol bez prieťahov (boli to krátkodobé prieťahy, ako to uviedol aj sťažovateľ), avšak po využití účinných prostriedkov nápravy sa postup okresného súdu nevyznačoval takými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

10. S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2018